

ἄλλων ἄλλοις τόποις γινομένων· πολλὰ γάρ ζώων εἶδη καὶ φυτῶν καὶ μετάλλων ἡμῖν ἀγνωστα, ἀλλ' δύμας οὐχ ἡττόν εἰσιν εἶδη καὶ ύπὸ τὸ οἰκεῖον ἔκαστον τελεῖ γένος· οὐκ ἀναγκαῖος ὁ λόγος. Ἐκεῖνα μὲν γάρ, εἰ καὶ τέως ἀγώνυμα ὡς ἀγνωστα, ἀλλ'
 5 οὖν φύσιν ἔχει καὶ γνωσθῆναι ποτε καὶ δύναμασθῆναι, διπόταν ἡμῖν εἰς πεῖραν ἥκοιεν, καὶ δυνάμει μεθ' ἐαυτῶν ἔχουσι ταῦτα, εἰ καὶ μήπω ἐνεργείᾳ, ὁ δὲ θεὸς πάντῃ ἀμήχανον ἢ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ γνωσθῆναι ποτε ἢ δύναμασθῆναι κατὰ τὴν ἐαυτοῦ φύσιν τοῖς ὑπ'
 αὐτοῦ γνωσθεῖσιν. Θεὸν γάρ οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε, καὶ οὐδεὶς
 10 γινώσκει τὸν πατέρα εἰ μὴ ὁ νίδος, αὐτὸς ὁ ἀκατάληπτος ἔρη θεός. Καὶ εἰκότως· εἰ γάρ αἱ γνώσεις πᾶσαι τῶν ὄντων εἰσὶν καὶ εἰς τὰ ὄντα τὸ πέρας ἔχουσιν κατὰ τὸν μέγαν Διονύσιον, ἢ πάσης οὐσίας ἐπέκεινα καὶ πάσης γνώσεώς ἐστιν ἐξηρημένη. Καὶ μήν,
 εἰ χρείττων ἐστὶ παντὸς λόγου καὶ πάσης γνώσεως, καὶ ύπερ νοῦν
 15 καθόλου καὶ οὐσίαν ἴδρυται, πάντων μὲν οὖσα περιληπτικὴ, πᾶσι δὲ αὐτοκαθόλου ἄληπτος.

“Οτι ἐπει ο θεὸς εἶδος, ύπὸ τὴν οὐσίαν ὡς εἰς γένος ἀναγόμενον, ἔξει πάντως, οὐσιώδεις δὲ, διαφοράς. Εἰ τοίνυν τὸ μὲν γένος ἀναλογεῖ τῇ οὐλῇ, αἱ διαφοραὶ δὲ τῷ εἶδει, Πλάτων δὲ τὸ ἀγαθὸν
 20 καὶ κακὸν ἀρχὰς ἐτίθει καὶ στοιχεῖα, κακὸν μὲν τὴν οὐλὴν λέγων, ἀγαθὸν δὲ τὸ εἶδος, ἔσται ο θεὸς ἐξ οὐλῆς καὶ εἶδους συγκείμενος ἀναλόγου, τοῦτ' ἔστιν ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. Εἰ δὲ ταῦτα ἀσεβῆ καὶ ὄθεα καὶ τῆς Οὐαλεντίνου δυζσεβείας ληρήματα, οὐκ ἄρα ο θεὸς εἶδος γένος ἔχων τὴν οὐσίαν.

25 “Οτι τὸν θεὸν ύπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγων, πότερον ὡς εἶδος εἶδι-
 φ 17= κώτατον ἢ ύπαλληλον ἀνάγεσθαι || τοῦτον φής; Εἰ μὲν γάρ ὡς εἰδικώτατον, πολλὰ καὶ ἄλλα γένη κατὰ ἀνάλυσιν διαιρούμενος
 ἔξει, ἔως ὅν εἰς τὸ ἀνώτατον φθάσῃς γένος, καὶ οὕτως μὴ μόνον τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἀρχὰς καὶ αἰτίας ὁ ἀναρχος καὶ ἀναί-

2. οὐχ' ἡττον εἰσὶν 13. γνώσεως ἐστίν 17. Ἐν τῇ φᾷ ἵ
 18. οὐσιώδεις ἐν τέλει τοῦ στίχου [προστεθέντος ἀμέσως κατό-
 πιν] :δὲ 25. Ἐν τῇ φᾷ ἵα

τιος θεὸς ἔξει καὶ μερικώτατος ἔσται καὶ ἄτομος ὁ πανταχοῦ παρ-
ρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν. Εἰ δὲ ὡς ὑπάλληλον φήσεις, πότερον
ὡς προσεχὲς τοῦτο ἢ πόρρω τῆς οὐσίας; Εἰ μὲν γάρ ὡς προσεχὲς,
μίαν μὲν ἵσως ἔξει τὴν ἀρχὴν, ὅφ' ἣν περιληφθήσεται, θεῶν, κα-
κεῖνα αὖθις ἐτέρων καὶ ταῦτα πάλιν πάντως ἄλλων καὶ οὗτω 5
κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὑμῶν ἐπ' ἄπειρον ἢ τῶν θεῶν πρόσδος ἔσται,
ὑφειμένων τε καὶ ὑπερχειμένων, ἔως ἂν εἰς τὸ εἰδικώτατον κατ-
αντήσῃ. Εἰ δὲ πάρρω, καὶ οὕτως ὑπὸ πολλῶν μὲν ἀρχθήσεται
καὶ περισχεθήσεται γενῶν, δύμως δὲ οὖν καὶ αὐτὸς ἄρξει καὶ περιέξει
ἄλλων εἰδῶν. Καὶ τίνα ταῦτα καὶ ποῖα, εἰ ἔστι σοι λόγος συνέ- 10
σεως, ἀποχριθῆτι. Σοῦ γάρ τοῦ ἐμβροντήτου ταῦτα λέγειν, ὡς
ἄν, ταῦτα εἰδότες, ὡς θεοὺς καὶ ταῦτα λατρεύσωμεν, καὶ οὕτω
μηδὲν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πολλῶν θεῶν λατρείαν διαφέρωμεν.
Ἄλλα ποῦ τοίνυν θήσομεν τὸ Οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
πληρῶ, λέγει Κύριος, καὶ ποῖος τόπος τῆς καταπάνοεώς μου; καὶ 15
τὸ Ἔγὼ θεὸς πρῶτος, ἐγὼ καὶ μετὰ ταῦτα καὶ πρὸ ἐμοῦ οὐκ
ἔστιν ἄλλος, καὶ τὸ παρὰ τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους
δευτέρᾳ ἐπιστολῇ Οἶδαμεν διὶ οὐδεὶς θεὸς ἔτερος εἰ μὴ εἰς καὶ
Εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐν γῇ, ὥσπερ εἰσὶ¹⁷⁶
θεοὶ πολλοὶ, ἀλλ' ἡμῖν εἰς θεὸς ἔξι οὖς τὰ πάντα, καὶ τὰ ἔξης; 20
Ωςτε μετὰ τῆς ἀφορήτου βλασφημίας καὶ τὸ μάταιον καὶ σαθρὸν
καὶ εὔέλεγκτον ὁ λόγος ὑμῶν ἔχει. Οὐκ ἄρα τοίνυν ὁ θεὸς ὑπὸ¹⁷⁶
τὴν οὐσίαν ὡς εἶδος ἀνάγεται.

"Οτι εἰ δὲ θεὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀναγθήσεται, καὶ ιδιαίτατα δια-
φορὰς ἔξει πάντως, ὡς καὶ ἀνωτέρω λέλεκται, καθ' ἃς εἰδοποιη- 25
θήσεται τε καὶ τῶν ὅμογενῶν εἰδῶν αὐτῷ διακριθήσεται. Ἄλλ' αἱ
μὲν διαφοραὶ φύσει τῶν εἰδῶν πρότεραι καὶ οὐσίαι· αὗται γάρ εἰσιν
|| αἱ τὸν ἔκάστου τῶν εἰδῶν λόγον συμπληροῦσαι καὶ αὐτὸς τοῦθ'" φ.

2. ὑπ' ἄλληλον 4. ἦς 7. ιδικώτατον 9. δοῦν
 11. ἐμβροτήτου 13. διαφέρομεν 14. θήσωμεν 18. οἰ-
 δαμεν 19. εἴπερ εἰσὶ 22. εὔέλεκτον 24. Ἐν τῇ φᾷ ιδ
 25. ἀνωτέρῳ 28. αἱ τῶν αὐτο

δπερ ἔστι συνιστῶσαι. Ούχοῦν οὐ μόνον συγκείσεται μὲν ὁ θεὸς ἐκ πολλῶν οὔσιῶν καὶ σύνθετος τις ὁ ὑπεραπλούστατος ἔσται θεὸς, ἀλλὰ καὶ ὅστερος εὑρεθήσεται μὴ μόνον τοῦ γένους, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν, καὶ προσέτι γε μὴ μόνον ἐν τῷ τί ἔστιν, ἀλλὰ 5 καὶ ἐν τῷ ὄποιόν τί ἔστι κατηγορηθῆσεται. Εἰ δὲ ταῦτα πάντα φεῦδος καὶ βλασφημία ἀφόρητος, καὶ ὅστις σαφῆς καὶ ἀδοξίᾳ τῷ ὑπεραπλουστάτῳ καὶ ἀγεννήτῳ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν τιμὴν ὅντι θεῷ καὶ ἀ μηδ' ἀν Μουντανὸς ἔκεινος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὁ καὶ θεὸν σύνθετον ἐκ τῶν κόστοις ἀναπλασάμενος. Οὐκ ἄρα ὁ θεὸς εἶδος.

10 'Αρχεῖ μὲν οὖν καὶ ταῦτα ὡς ἀπὸ πολλῶν εἰπεῖν δλίγα. Τὰ γάρ λοιπὰ καὶ πλείω ἐν ἑτέρῳ σοι τεταμίευται βιβλίῳ. Σὺ δὲ, εἰ μὲν, σωφρογήσας τοῖς παροῦσι, μετρίως ἀψαμένοις τῶν τε κατὰ σοῦ καὶ τῶν περὶ θεοῦ, μετριώτερος γένη, τό τε σαυτὸν γινώσκειν καὶ τὸ περὶ θεοῦ φρονεῖν εὖ ἀν ἔχοι, καὶ τῇμεῖς ὑπὲρ τούτου γάριν 15 ὁμολογήσουμεν τῷ κρείττονι καὶ σε τοῖς ὅστεροις εὑρανοῦμεν, εἰ καὶ που τοῖς πρότερον λελυπήκαμεν, δευτέρων, δ φασιν, ἀμεινόνων. Εἰ δ' ὁ Αἰθίοψ Αἰθίοψ ἔτι μενεῖ καὶ ὁ καρχίνος δρθὰ βαδίζειν οὐδέποτε εἴσεται, καὶ τὰ τέως ἀφανῆ κατάδηλα καὶ οἷον εἰπεῖν ἐπὶ δωμάτων προύπτα τοῖς τε νῦν περιοῦσι τοῖς τ' ἔσομένοις 20 τῶν Κρητῶν ἀνακαλύψομεν καὶ οἷον στηλογραφίαν τινὰ τῆς σῆς τερατολογίας καὶ βλασφημίας καὶ ἀμαθίας καὶ βαρβαρότητος αὐτοῖς τοῦ λοιποῦ καταλείψομεν, ὡς ἀν ἐντεῦθεν εἰδέναι ἔχοιεν μὴ μόνον ἄρα τὸν Μινώταυρον, ἀλλ' ἥδη πρὸς τούτῳ καὶ ἔτερον κύτοις ἡ πατρὶς ἀνέφηνε τέρας, Γεώργιόν τινα ἀναλφαβητοθεολόγον.

25 + Δώῃ σοι Κύριος ὁ θεὸς ἐπιστροφὴν ἀπὸ τῆς ματαίας σου ταύτης καὶ πεπλανημένης οἰήσεως πρὸς τὸ καὶ μετρίως σαυτὸν γνῶναι: +

-
5. ὄποιον εἰ 8. μὴδ' 10. Ἐν τῇ φα ἐπίλογος
 12. σοφρονήσας 17. καρκίνος 18. ἴσεται 19. ἐπι-
 δωμάτων 24. ἀνέφηνε ἀναλφαβητοθεόλογον

ΤΩ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΩ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩ
ΜΕΓΑΛΩ ΔΟΥΚΙ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ Ο ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Συνοπτικώτατον περὶ τῆς τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως, ἐν ᾧ καὶ
ἀνάπτυξις τοῦ "Ορού τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ γεγενημένου.

Πᾶσι μὲν ἄλλοις ἐγώ σε τῶν εὔδαιμόνων νενόμικα, λαμπρό-

Περιλαμβάνεται ἐν τῷ Παρισιακῷ 1191, φ. 49^b - 53^a, αἰῶνος ιε' (Ν),
Παρισιακῷ 949, φ. 110^a - 118^a, αἰῶνος ιε' (Π), Μαδριτείῳ 115 (4636),
φ. 120^a - 126^b, αἰῶνος ιε' (Μ), Ἀμβροσιακῷ Μ 41 sup., φ. 36^a - 46^a,
αἰῶνος ιε' (Α) καὶ Ἀμβροσιακῷ Q 84 sup., φ. 13^a - 21^b, αἰῶνος... (Β).
Ἐξεδόθη δὲ τὸ πρῶτον ἐκ κώδικος ἡμῖν ἀγνώστου ὑπὸ τοῦ Λέοντος
Ἀλλατίου (*Graeciae orthodoxae Tomus primus. En Rōm. 1652 σ. 400 - 418*). Τῇς ἐκδόσεως δὲ ταύτης, ἃς αἱ διάφοροι γραφὴ
δηλοῦνται ἐνταῦθα διὰ τοῦ στοιχείου Γ, ἀπλοῦν ἀπότυπον εἶνε ἡ ἐκ-
δοσις παρὰ τῷ Migne ἐν Ἑλληνικῇ Πατρολογίᾳ Τόμῳ PNH' σ. 991-
1008 πλὴν ἐν ἐλαχίστοις, οἷον ὥσπερ ἀντὶ ὥσπερ, κάκεῖνο ἀντὶ κά-
κεῖνο, οἵος τε ἀντὶ οἵος τε, ὅ τι ἀντὶ ὅτι κτλ. Σπανιώτατα δ' ὑπάρ-
χουσί τινες καὶ τοιότεροι διαφοραὶ δηλωθεῖσαι ἐν ταῖς κριτικαῖς σημειώσε-
σιν ἐνταῦθα διὰ τῆς λέξεως Migne. Περιττὸν δ' ἐθεώρησε νὰ σημειώσω
ἰδίᾳ τὰς οὐκ διλίγας ἐν τῇ ἐμῇ ἐκδόσει ταύτῃ διαφορὰς περὶ τὴν στίξιν
ἀπὸ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἀλλατίου καὶ τοῦ Migne.

Ξ = σπαντες οἱ κώδικες.

Ἐπιγραφὴ Τῷ (ῷ Α) λαμπροτάτῳ - συνοπτικώτατον (συνο-
πτικότατον Β)- ἐκπορεύσεως (εὔπορεύσεως διαγραφέντος τοῦ εὐ-
άνθ' οὗ ἐκ ἐν τῇ φᾷ Β)- γεγενημένου (γενομένου Γ) ΠΜΒΓ: Τῷ
λαμπροτάτῳ καὶ περιφανεστάτῳ μεγάλῳ δουκὶ ιωάννης διδά-
σκαλος ὁ ἀργυρόπουλος Ν: Τῷ λαμπροτάτῳ καὶ περιφανε-
στάτῳ ἀνδρὶ, κυρίῳ λουκᾷ διερμηνευτῇ τῷ μεγάλῳ δουκὶ¹
ιωάννης ὁ ἀργυρόπουλος Μ

1. Πᾶσι ΝΠΒΓ: αἱσι Α: "Απασι Μ ἐγώ σε ἐν συνεχείᾳ τοῦ
κειμένου ΝΠΜΒ: ζηνθεν Α σε ΝΠΑΜΓ: σε ἐν δὲ τῇ φᾷ σοι Β

τατε καὶ περιφανέστατε μέγα δούξ, ὃν ἔκαστον ἀμήχανον ἔξειπεῖν, οὐ μόνον κατὰ τὸν ἐνεστηκότα χρόνον, δις ἡμῖν ἄγαν βραχύτατος ἔυγκεχώρηται, ἀλλ' οὐδὲ διε τοιρὸς τῶν σῶν ἔγκωμίων, δθ' ὑπόθεσιν λαμπροτάτην, οἷμαι, τὰ σὰ ποιησόμεθα, οὐχ ἡττον
 5 δὲ καὶ τῇ ᾧ ἔχεις περὶ τοὺς λόγους σπουδὴν, οὓς τῶν ἐν ἡμῖν ἀπάντων νομίζων τὸ τιμιώτατον νῦν μὲν ιστορίαις χαίρεις καὶ ἀπερ ἐν ἔυγγραφαῖς περιέχεται, νῦν δὲ φιλοσοφεῖς ἀκριβῶς, ὡς περ τις ἐν Ἀκαδημίᾳ τραφεὶς ἦ πλοκὰς εἰδὼς λόγων, οὓς αὐτὸς ἐπλεξεν
 10 δ Περίπατος, μάλιστα δ ὅτι, μόνος σχεδὸν τὰ δημόσια πλάττων καὶ τοῦθ' ὑπάρχων ἐν Πόλει, διπερ ἐν σώματι δήπου ψυχὴ καὶ ὅπερ νοῦς ἐν πάντῃ, οὐδὲ τῶν θεολογικῶν ἀμοιρος ἐγένου διγμάτων, ἀλλ' οὔτω τοι καλῶς καὶ τούτων τὸ πλεῖστον ἔξήσκησας,
 15 ὡς τε μηδένα βαδίως πιστεύειν, δι τοι καὶ περὶ ἀλλων γέγονε λόγος. Σημεῖον δὲ, δι τοις δεστιζοῦν θεολογίαν εὖ ἡσκηώς, πεῖραν διδοὺς καὶ λαμβάνων, ἀπεισι μᾶλλον θαυμάζων ἢ θαυμαζόμενος.

3. ἔυγκεχώρηται ΠΙΜΑΓ: ἔυγκεχωρῆται Ν: συγκεχώρηται Β οὐδ' ΝΙΙΜΑΓ: εἰδ' ἐν δὲ τῇ φᾷ οὐ Β 4. δθ ΠΙΜΑΒΓ:
 δθ' Ν τὰ σὰ ΠΙΜΑΒΓ: τασὰ Ν ποιησόμεθα ΠΙΜΑΒΓ: ποιησώμεθα Ν οὐχ' ΠΙΜΑΒΓ: οὐχ' Ν 5. τῇ ΝΙΠΑΓ: τὸν ΜΒ
 περὶ τοὺς λόγους ἐν τῷ κειμένῳ ΝΙΙΜΑΓ: ἐν τῇ φᾷ Β σπουδὴν Ε. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γραφῇ σπουδῇ 6 τιμιώτατον ΝΙΜΑΒΓ: τιμιώτατον Π ιστορίαις ΝΙΙΜΑΓ: ιστορία ἐν τῷ
 κειμένῳ, ἐν δὲ τῇ φᾳ ιστορίαις Β χαίρεις ΝΙΠΑΓ: χαίρεις Β

7. ἔυγγραφαῖς ΝΙΜΑΓ: συγγραφαῖς Π: υγγραφαῖς Β φιλοσοφεῖς ἀκριβῶς ΝΙΠΑΓ: ἀκριβῶς φιλοσοφεῖς Β ὡς περ Μ:
 διεπέρ ΝΙΠΑΒΓ 11. ἐγένου ΝΙΠΑΒ: ἐγίνου Γ 12. καὶ ΝΙΜΑΒΓ: καὶ Π τούτων ΝΙΠΑΒΓ: τούτων ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τούτον Μ 13. καὶ ΝΙΠΑΒΓ: λείπει Μ 14. δι τοις
 ἐν τῷ κειμένῳ ΝΙΠΑΓ: ἐν τῇ φᾳ Β 15 ἀπεισι ΝΓ: ἀπισι Π:
 ἀπασι ΜΑΒ μᾶλλον ΝΙΜΑΒΓ: μᾶμον Π θαυμάζων ἢ θαυ-

μαζόμενος ΝΙΜΒΓ: θαυμαζόμενος ἢ θαυμάζων Α: θαυμαζόμενος
 δ θαυμάζων ΙΙ

Οὕτω περίεστί σοι μελέτης, καὶ ταῦτα τῆς τῶν χοινῶν φροντίδος ἔχόμενος καὶ σώζειν ἐθέλει τὴν ἡμετέραν, ἄλλοτε ἄλλαις τύχαις οὐχ ἔξω πραγμάτων οὖσαν, ἀλλ' αἰεὶ θυνήσκουσαν τῷ δέει τοὺς αὐτῇ πολεμίους. Χάριεν δέ σου κάκεῖνο, δτι, μόνος αὐτὸς οἶστε ὃν τοῖς δόγμασιν ἐφιστάνειν, οὐδὲ τὴν σὴν ἡμῖν ἀπαξιοῖς 5 θεωρίαν, ἄλλὰ λέγεις μὲν αὐτὸς ἢ σοι περὶ ἐνίων δοκεῖ, ἀκούεις δὲ καὶ ἡμῶν ὃ τι φρονοῦμεν περὶ αὐτῶν, ὡς οὐχ οἶόν τε ὃν τὴν περὶ αὐτῶν δόξαν ἐρρῶσθαι, ἀν μὴ καὶ τοῖς εἰδόσι ταῦτα δοκῇ. Αὐτὸς μὲν μηδέποτε παύσαιο τοιούτοις συζῶν ἀγαθοῖς ἢ τε οἰκεῖά φασιν ἀνθρώπῳ καὶ οἷς ἐθέλει τὸ μακάριον περιγίγνεσθαι. Ἡμεῖς 10 δὲ, διττὰς εἰδότες σοι διὰ ταῦτα τὰς χάριτας ὃν τε ἡμᾶς ἀξιοῖς καὶ ὃν ἐντεῦθεν χοινῇ χρηστῶν ἀπολαύομεν, περιεργότερον μὲν

1. περίεστί ΝΛΒΓ: περίεστι ΜΠ σοὶ ΝΜΑΒΓ: σοὶ II
 ταῦτα ΝΠΜΑΓ: πάντα Β 2. σώζειν ΝΠΜΑΓ: σώζειν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος σώσειν Β ἐθέλει ἐν τῷ κειμένῳ ΝΠΑΒΓ:
 ἐν τῇ φᾶ πρόσθετον διὰ σημείου Λ Μ τὴν ἡμετέραν ΝΠΑΒΓ:
 τῶν ἡμετέρων Μ ἄλλοτε ΝΜΑΒ: ἄλλοτε Γ: ἄλλοται Π
 4. κάκεῖνο ΝΠΜΑΒ: κάκεῖνο Γ 5. οἶος Π: οἶος ΝΜΑΒΓ
 σὴν ΜΑΒΓ: σὺν ΝΙΙ 7. ὃ τι Ξ: ὃ τι Γ οἶον ΝΓ: οἶον
 ΠΜΑΒΓ ὃν ΝΜΑΒΓ: λείπει Π 8. ταῦτα ἔγραψα: ταῦτα ΞΓ
 9. μηδέποτε ΝΠΑΒΓ: μηδέποτε ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
 μηδέποτε Μ παύσαιο ΠΜΑΒΓ: σαιο Ν τε ΗΑΒΓ: τὲ ΝΜ
 9-10. οἰκεῖά φασιν ἔγραψα: οἰκεῖα φασὶν ΗΜΑΒΓ: οἰκεῖοι φασὶν Ν
 10. περιγίγνεσθαι ΗΝΜΑ: περιγίγνεσθαι ΒΓ ἡμεῖς ΝΜΑΒΓ:
 ἡμεῖς ΙΙ 11. δὲ ΗΜΑΒΓ: δὲν Ν διὰ ταῦτα ΝΠΑΓ: διαταῦτα Μ:
 διὰ ταῦτας Β ὃν ΝΜΑΒΓ: ως Π τε ΝΠΑΒΓ: τὲ Μ
 12. κοινὴ ΝΠΜΑΓ: κοινὴ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος κοινὴ Β
 χρηστῶν ΝΠΜΑΓ: χρηστῶν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
 χρητῶν Β ἀπολαύομεν ΝΜΒΓ: ἀπολαύομεν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον
 γραφέντος ἀπολαύωμεν Α: ἀπάνομεν Π περιεργότερον
 ΝΠΜΑΓ: περιεργότερον ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος περιεργώ-
 ρον Β

ἐν ἄλλοις, σοῦ ξυνεφαπτομένου, θεολογήσομεν πολλῶν τε ἄλλων πέρι καὶ δὴ καὶ περὶ οὐ λόγος ἡμῖν ἐγένετο πρότριτα. Νῦν δὲ δλίγ' ἄττα σὴν χάριν περὶ τῆς τοῦ ἀγίου Πνεύματος προόδου φιλοσοφήσομεν. Ἐκέλευσας γὰρ, καὶ οὐκ ἦν ἀπειθεῖν τοιαύτη
5 δυνάμει.

Τριῶν οὖν ὅντων ἐν τοῖς θείοις προισώπων κατὰ τὰς θεολογί-
κὰς ὑποτυπώσεις τε καὶ ἀρχὰς, πατρὸς, υἱοῦ τε καὶ θείου Πνεύ-
ματος, ἥνωμένων μὲν τῇ οὐσίᾳ, διακρινομένων δὲ ταῖς ιδιότησι,
χρήμασι παράγει μὲν τὸ ἐν ὁ πατὴρ, παράγεται δὲ τὰ δύο, υἱός
10 τε καὶ Πνεῦμα ἄγιον. Οὔτε γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν ἔδει ταῦτ' εἶναι, ἵνα
μὴ ἑτερότης γένοιτο φύσεως, οὔτ' ἐξ ἀλλήλων παράγεσθαι οἵς
αὐτὸς ἑαυτός τι παράγειν ἀμήχανον. Ἐν οὖν διὰ τοῦτο τό γε παρά-

**1. σοῦ ΝΠΒΓ: σου ΜΑ θεολογήσομεν ΝΠΜΑΓ: θεολο-
γησωμεν μετὰ δέείας καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ο διαγράφείσης Β τε
ΝΠΑΓ: λείπει ΜΒ 2. πέρι ΝΜΑΒ: περὶ ΠΓ περὶ ΝΠΜΑΒ:
πέρι Γ πρότριτα ΝΠΜΑΓ: πρότριτα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γράφέν-
τος πρώτριτα Β 3. δλίγ' ΠΜΑ: δλίγα ΒΓ: δλίγα II ἄττα
ΝΜΑΒΓ: ἄττε Π σὸν ΝΜΑΒΓ: νὴν II 4. φιλοσοφήσομεν
ο**

ΝΠΙΜΒΓ: φιλοσοφήσωμεν Α οὐκ ἦν ΝΠΜΑΓ: οὐκοῦν ἐν δὲ
τῇ φᾶ Γρ. οὐκ ἦν Β 7. ὑποτυπώσεις ΝΜΑΒΓ: ὑποτύπωσεῖς Π

τε ΝΠΑΒΓ: τὲ Μ 8. διακρινομένων ΝΜΑΒΓ: διακρίνομ-
νων II δὲ ΝΜΑΒΓ: δὲν Ν 9. χρήμασι ΜΑΒΓ: χρήματι ΝΠ

παράγει ΠΜΑΒΓ: παράγη Ν παράγεται ΝΠΜΑΓ: παρά-
γει Β 10. ταῦτ' εἶναι ΝΜΑΒΓ: ταύτειναι Π 11. γένοιτο

ΝΠΜΑΓ: γένητο ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γράφέντος γένητω ἐν δὲ τῇ φᾶ
γένοιτο Β οὔτ' ΝΠΜΑΒ: οὔτε Γ παράγεσθαι ΝΠΑΒΓ:

παράγεται Μ 12. αὐτὸς ΝΠΜΑΓ: ἐξ ἑαυτοῦ Β ἑαυτὸς
ΝΜΑΒΓ: ἑαυτὸς Π διὰ τοῦτο ΝΠΙΜΒΓ: διατοῦτο Α τό γε

ΝΠΜΑΓ: τότε ἐν δὲ τῇ φᾶ τό γε Β παράγον ΝΠΜΑΓ: πα-
ράγων Β

γον, τὰ δὲ λοιπὰ παραγόμενα· παράγων δὲ ὁ πατὴρ παρακτικὰς δήπουθεν ἔξει δυνάμεις, διακρινομένας πως καὶ αὐτὰς οἵς δι' αὐτῶν διακρινόμενα παράγεται πρόσωπα, τὴν μὲν ἡ τὸν υἱὸν, τὴν δ' αὖ πάλιν ἡ παράγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, ἀργὰς οὖσας τε καὶ δυνάμεις καὶ γονιμότητας αἷς μήτε παραγούσας μήτε μὴν παραγομένας αὐτάς· ἐκάτερον γάρ ὑποστάσεως ἴδιον· οὐ τελειοτήτων οὐδὲ δυνάμεων· ἐν ὑποστάσει γάρ τὰ τοιαῦτα καὶ ἐνυπόστατα. Καλεῖται δὲ πρὸς τῶν θεολογούντων αὐτῶν ἡ μέν τις γεννητικὴ, ἡ δ' αὖ προβλητικὴ δύναμις· διὸ καὶ τῶν παραγομένων τὸ μὲν γέννημα καὶ υἱὸς, τὸ δὲ πρόβλημα καὶ πνεῦμα προσαγορεύεται. 10 Δεῖ γάρ τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν ἐν τοῖς τοῦ αὐτοῦ εἰδους ταῖς σφῶν αὐτῶν πως ἀρχαῖς ἐοικέναι καὶ ἔξ ἐκείνων ἔχειν καὶ τούνομα.

'Ἐπει δὲ τοῖν παραγομένοιν ἐκάτερον ἐκ τῆς οὐσίας λέγεται τοῦ πατρὸς, αὐτὴ δὲ οὔτε γεννᾷ οὔτε γεννᾶται, οὔτε μὴν προβάλ-

1. τὰ δὲ ΠΜΑΒ: ταδὲ Γ: τὰ δὲν Ν παραγόμενα ΝΜΑΓ: παράγόμενα Π: παραγόμενα ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος παραγομένα Β. Τελευτῶντος δ' ἐν ταύτῃ τῇ λέξει τοῦ στίχου ἐν τῷ Β, ἐπεται ἐν συνεχείᾳ Γρ. δλίγον δὲ περαιτέρω ἐν τῇ φᾷ παράγων διαγεγραμμένον 2. πως ΝΗΜΑΓ: πῶς Β 3. ἢ ΝΠΑΒ: ἢ ΜΓ: ἢ Γ: ἢ ΝΠΑΒ: ἢ Μ 4. οὖσας ΝΠΜΑΓ: οὖσας Β τε ΠΜΑΒΓ: τὲ Ν 5. γονιμότητας ΝΜΑΒΓ: γονημότητας Π αἵς ΝΜΑΒΓ: αἵς Π 6. ἐκάτερον ΝΜΑΒΓ: ἐκάτερον II ἴδιον ΝΜΑΒΓ: ἴδιον Π τελειοτήτων ΝΜΑΒΓ: ταιλειοτήτων II 7. ὑποστάσει ΝΜΑΒΓ: ὑπὸστάσει Π ἐνυπόστατα ΠΜΑΒΓ: ἐνύποστατα Ν 9. ἢ δ' αὖ ΜΑΓ: ἢ δ' ἢν Β: ἢ δ' ἢν ΝΠ διὸ ΝΜΑΒΓ: δυὸ Π 11. αὐτοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ΝΗΜΑΓ: ἐν τῇ φᾷ Β 12. αὐτῶν ΝΜΑΒΓ: αυτῶν II πως ΠΜΑΒΓ: πῶς Ν ἐοικέναι ΝΠΜΑΓ: ἐοικέναι Β ἔχειν ΝΠΜΑΓ: ἔχει Β καὶ ΝΠΑΒΓ: λείπει Π 13. παραγομένοιν ΠΜΑΒΓ: παραμένοιν μένοντος ἐν τῷ μεταξὺ κενοῦ δύο γραμμάτων Ν 14. οὔτε γεννᾶται οὔτε ΝΜΑΒΓ: οὔται γεννᾶται οὔτε Π μὴν ΝΗΜΑΓ: μὴν μετὰ διόρθωσιν Β

λει οὕτε προσβάλλεται, καθάπερ οι θεολογοῦντές φασιν, ἀνάγκη τὴν οὐσίαν ἀρχὴν ἐκατέρων εἶναι τοιαύτην ἢ παράγει πατήρ ἐκάτερον, υἱόν τε καὶ Πνεῦμα ἄγιον· ἄλλως τε καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας ὅντα τά τε παραγόμενα τῷ παράγοντι καὶ ἄλλήλοις τὰ παραγόμενα οὐχ ἀν ἄλλως εἶεν ἢ ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας ὡς ἀρχῆς καὶ δυνάμεως, ἢ οὕτε παράγει οὔτε παράγεται οὔτ' ἐν τῷ ἐξ οὗ οὔτ' ἐν τῷ πρὸς δὲ δρῷ, ἐν τῷ πατρὶ δῆλα δὴ οὖσα καὶ ἐν τῷ υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι καὶ ὡς ἀρχὴ καὶ ὡς εἶδος τὸ γε διδόμενον.

Ἄλλὰ μὴν, τῆς τοῦ πατρὸς ὑποστάσεως τῆς αὐτῆς οὖσης, δτε 10 παράγει τὰ πρόσωπα, καὶ τῆς οὐσίας μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αὖ πάλιν οὖσης ἀρχῆς καὶ δυνάμεως, τὰ παραγόμενα τὰ αὐτὰ ἀν τὴν πάντη πάντως, μεταλλον δὲ ἐν ἀν τὴν τῷ ὅντι τὸ παραγόμενον πρόσωπον, εἰ μη τῇ οὐσίᾳ καὶ ἄλλ' ἄττα ξυνῆν, δι' ὃν διάφοροι πως γένοιντ' ἀν αἱ δυνάμεις, αἱς υἱὸς καὶ Πνεῦμα παράγεται· τὰ 15 δὲ ἄραι νοῦς ἀν εἶεν καὶ βούλησις, ὁ μὲν ἄμα τῇ οὐσίᾳ ἀρχὴ καὶ δύναμις ὃν δι' ἐνεργείας τῆς γεννήσεως παρακτικὴ τοῦ υἱοῦ, διὸ καὶ Λόγος ὁ τοῦ Θεοῦ υἱὸς ὑπὸ τῆς Θεολόγου βροντῆς ὠνόμασται· νοῦ γὰρ γέννημα λόγος· ἢ δ' αὖ συνάμα τῇ αὐτῇ οὐσίᾳ, ἢ βού-

1. οὕτε ΝΜΑΒΓ: οὕτε Π θεολογοῦντές ΜΑ: θεολογοῦντές ΝΠΒΓ φασιν ΜΑ: φασὶν ΝΠΓ: φησὶν Β 6. ἢ ΝΙΙΜΑΓ: ἢ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἢ Β οὔτ' ἐν ΝΜΑΒΓ: οὔτεν Π

δῆλα δὴ ΜΑ(;) δηλαδὴ ΝΠΒΓ υἱῶ καὶ τῷ ΝΜΑΒΓ: λείπουσι Π 9. δτε ΝΙΙΜΑΙ': δτε ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος οὔτε Β

10. αὖ ΝΙΙΑΒΓ: οὖσης (διαγεγραμμένον) αὖ Μ 11. δυνάμεως ΝΜΑΒΓ: δύναμεως Η 12. ἐν ΝΜΑΒΓ: ἐν Π τῷ ὅντι ΑΒΓ: τωόντι Μ: τωόντι ΝΗ τὸ ΝΙΙΜΑΓ: λείπει Β 13. εἰ μὴ ΝΙΙΜΑΒ: είμην Γ ἀλλ' ἄττα ΜΒΓ: ἀλλάττα Α: ἀλλαττα ΝΗ

ξυνῆν ΝΙΙΜΑΓ: ξυνεῖν Β δι' ΗΜΑΒΓ: δι Ν διάφοροι ΗΜΑΒΓ: διαφοροι Η 14. γένοιντ' ΝΜΑΓ: γένοιντ Π: γένοιτ' Β 16. ὃν ΝΜΑΒΓ: ὃς Π 17. ὠνόμασται ΝΙΙΜΑΓ: ὠνόμασθαι Β 18. γέννημα ΝΜΑΒΓ: γένημα Π ἢ ΝΠΑΓ: ἢ ΜΒ δ' ΝΜΑΒΓ: δ Η συνάμα ΗΜΑΓ: συνάμ N: σὺν ἄμα Β αὐτῇ

τῇ αὐτῇ οὐσίᾳ ΝΠΑΒΓ: τῇλούσία Μ

λησις, ἀρχὴ καὶ δύναμις οὖσα δι' ἐνεργείας τῆς προβολῆς ἢ πνεύ-
σεως παρακτικὴ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑποστάσεως οὐχ ὡς
ἀρχὴ αὐτεξούσιος, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖα καὶ φυσική τις δύναμις καὶ
ἀρχή. Διὸ πρὸς τῶν θεολογούντων ἀγάπη τὸ θεῖον κέκληται
Πνεῦμα· τῆς γὰρ ἀγάπης ἡ δύναμις βούλησις.

5

Ἐναέδει δὲ τὰ λεγόμενα ταῖς τῶν θεολογούντων φωναῖς, οὐχ ἡπτον δὲ τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ἐν τῷ Περὶ τριάδος βιβλίῳ, ἐν οἷς καὶ μνήμην μὲν τὴν γεννητικὴν, βούλησιν δὲ τὴν πνευστικὴν ἐκάλεσε δύναμιν.

Φανερὸν οὖν ἔχ τῶν εἰρημένων, δτι ὁ πατὴρ πηγαία θεότης 10
καὶ μόνος αἴτιος καὶ πηγὴ μόνη τῆς ὑπερουσίου θεότητος καὶ μό-
νος γεννήτωρ ἄμα καὶ προβολεὺς ὅσα τε ἀλλὰ πρὸς τῶν θεολο-
γούντων ὡνόμασται, οὐ μόνον τῷ παρὰ μηδενὸς ἔχειν τὰς εἰρη-
μένας δυνάμεις καὶ γονιμότητας, ἀλλὰ καὶ τῷ μόνον αὐτὸν ἐν
τοῖς θεοῖς εἶναι τὸν μόνον παράγοντα. Αὐτὸς γάρ μόνος ἐστιν ὁ 15
παράγων ταῖς εἰρημέναις δυνάμεσιν ὡς πηγὴ καὶ ἀρχὴ καὶ αἴτια
καὶ δ τι ἀν εἴποι τις τῶν ὁμοίων. Φανερὸν δὲ καὶ δτι αἱ εἰρημέναι

2. οὐχ ως ΝΜΑΒΓ: οὐχώς Π 3. ως ΝΜΑΒΓ: δς Π
 ἀναγκαία ΠΑΒ: ἀναγκαία ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ἀναγ-
 καία ΝΜ: ἀναγκαία Γ φυσική τις ΝΠΙΜΑΓ: φυσικὴ τίς Β
 6. ξυνάδει ΝΠΙΜΑΓ: συνάδει Β τὰ λεγόμενα ΝΜΑΒ1': τάλ-
 λεγόμενα Π οὐχ ΠΜΑΒΓ: οὐχ' Ν 7. είρημένεις ΝΠΙΜΑΓ:
 ἡρημένοις ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος είρημένοις Β 8. μνή-
 μην ΝΠΙΜΑΓ: μνή^μ Β 10. δ ἐν συνεχείᾳ τοῦ κειμένου ΝΠΙΜΓ:
 δ ἐν συνεχείᾳ τοῦ κειμένου μετὰ διόρθωσιν Β: δ ἀνωθεν Α πηγαία
 ΜΒ: πηγαία ΝΠΑΓ 11. μόνος ἔγραψα: μόνον ΞΓ μόνη
 ΝΠΙΜΑΓ: μόνης Β 12. γεννήτωρ ΜΒΓ: γενήτωρ ΠΑ: γένη-
 τωρ Ν τε ΝΠΙΜΑΒ: τ' Γ ἄλλα ΝΜΑΒΓ: ἄλλα Π τῶν
 ΝΜΑΒΓ: τῶν Π 13. τῷ ΝΠΙΜΑΓ: τὸ Β παρὰ μηδενὸς ΠΜΒΓ:
 παρὰ μηδενὸς (τὸ πρῶτον μὴδενὸς) Ν: παραμηδενὸς Α: 14. τῷ
 ΝΠΙΜΑΓ: τῷ^δ Β αὐτὸν ΝΠΙΜΑΒ: αὐτῷ Γ 16. ταῖς ΝΜΑΒΓ:
 ταῖς Π 17. δ τι ΝΠΙΜΑΒ: δτι Γ τις ΝΜΒΓ: τίς Π: τὶς Α

δύο δυνάμεις ἡ θεία οὐσία πάντως ἐστὶ καὶ τὰ ἀποδιδόμενα τῷ θεῷ, νοῦς τε καὶ βούλησις. Νοῦς δὲ ἄρα καὶ βούλησις τελειότητες. Δυοῖν δὲ ὄντοιν τοῖν παραγομένοιν προσώποιν, υἱοῦτε καὶ θείου Πνεύματος, ὃ μὲν πρόεισιν ἐκ τοῦ πατρὸς ἥτις πατήρ, διὸ καὶ πρὸς δ αὐτὸν ἀναφέρεται τῇ οἰότητι· υἱὸς γάρ πατρὸς ὥσπερ καὶ πατήρ ὁ πατήρ υἱοῦ λέγεται· τὸ δὲ αὖ πάλιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται οὐχ ἥτις πατήρ, ἀλλ' ἥ προβολεὺς δῆπου καὶ προβάλλων καὶ πνέων καὶ ὅσα τῆς ὄμοιας ὄντα τυγχάνει δυνάμεως, διὸ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ θεῖον ἀναφέρεται Πνεῦμα τῇ προβολῇ· προβολέως 10 γάρ πρόβλημα λέγεται, καθάπερ καὶ προβολεὺς αὖ προβλήματος προβολεύς. Ωςπερ οὖν τοῦ προβολέως ὁ πατήρ προεπινοεῖται κατὰ μὲν τὸ ἀΐδιον οὐ· ὅμα γάρ κατ' ἔκεινο πατήρ τε καὶ προβολεὺς, συναίδιως τοιοῦτος ὡν· κατὰ δὲ τὸ δύνασθαι καὶ προάγειν· πρότερον γάρ τὸν υἱὸν παράγει τοῦ Πνεύματος, ἥδη νοούμενος ὑφε-15 στηχέναι τῇ πρὸς τὸν υἱὸν ιδιότητι, τῇ πατρότητι· οὕτω καὶ διαδικαστικός προεπινοεῖται τοῦ Πνεύματος, οὐχ δτι οὐχ ὅμα

1. θεία ΠΜΑΒΓ: θεία Ν ἐστὶ ΝΙΙΜΑΓ: ἐστι Β 2. δὲ ΝΠΑΒΓ: τε Μ 3. τοῖν ἐν συνεχείᾳ τοῦ κειμένου ΝΜΑΒΓ: ἀνω-

θεν Π παραγομένοιν ΝΠΜΑΓ: παραγομένην διορθωθέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ τὸ πρῶτον ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ κειμένου γραφέντος η εἰς ο· ήτοι ἔγραψε μὲν πρῶτον παραγομένην, εἶτα δὲ διέγραψε διὰ τῆς κάτω γραμμῆς τὸ πν καὶ διόρθωσεν εἰς οιν προσθεῖς μὲν τὸ ο ἀνωθεν, διορθώσας δὲ τὸ η εἰς ο καὶ προσθεῖς ἐν τέλει τὸ ιν Β προσώποιν ΝΠΒΓ: λείπει ΜΑ 4. ἐκ τοῦ ΗΑΒ: αὐτοῦ ΝΜΓ ἢ ΝΜΑΒΓ: ἢ Π πατήρ ΝΠΜΑΓ: ὁ πατήρ Β 6. ὁ ΝΙΙΜΑΓ: λείπει Β

7. οὐχ ΝΙΙΜΒΓ: οὐχ' Α (καὶ 9). προβολεὺς ΠΜΑΒΓ: προβολὲς Ν 9 (καὶ 11). προβολέως ΝΙΙΜΑΓ: βολέως προτασσομένου προ συνεσφιγμένου Β 10. πρόβλημα ΝΑΒΓ: πρόβλημα ΙΙ: πρόβλημα σοι Μ προβλήματος ΠΜΑΒΓ: προβολήματος Μ 11. προεπινοεῖται ΝΙΙΜΑΓ: Λέπινοεῖται ἐν δὲ τῇ φᾷ προ Β 12. ἀΐδιον ΝΜΑΒΓ: ἀΐδιον Π οὐ ΝΙΙΜΑΒ: οὐ Γ 13. Ἐν τῇ φᾷ + Ὁρα κάνταυθα φλυαρίαν πολλοῦ γέλωτος ἀξίαν Ν

ἄλληλοις συναϊδίως ἔστιν· οὕτω γὰρ τὰ τρία πρόσωπα ὅμα πάντῃ
ξυναίδια καὶ οὐδαμῶς ἄλλο ἄλλου γε πρότερον· ἀλλ' δτι τὸ γεν-
γᾶσθαι πρότερον ἐκ τῆς τοῦ χρήματος φύσεως τοῦ προβάλλεσθαι
καὶ τὸ γεννᾶν τοῦ προβάλλειν οἵς προεπινοεῖται πατὴρ τοῦ προ-
βάλλοντος. Καὶ αὕτη πάντως ἔστιν τῷ τῶν θείων ὑποστάσεων τά- 5
ξις, ἐκ τῆς πηγαίας ἀρχῆς καὶ αὐτὴ ἀνίσχουσα, τοῦ πατρὸς,
καθ' ἣν ὁ πατὴρ μὲν τοῦν δυοῖν, δὲ δὲ υἱὸς τοῦ θείου πνεύματος
πρότερος, καὶ ταῦτα κατὰ τὸ αὐτὸ τῆς ἀιδιότητος, ὅμα πατρὸς
τε ὄντος, υἱοῦ τε καὶ θείου Πνεύματος.

'Αλλὰ μὴν κάκεῖνο τοῖς εἰρημένοις προσθεῖναι δίκαιον, θεολο- 10
γικώτατον ὃν, δτι ὁ πατὴρ ἐκάτερον τῶν θείων παράγει προςώπων
ἴσον ἐαυτῷ πάντη πάντως καὶ δμοιον ταῖς αύταις τῷ ἀριθμῷ τε-
λειότησι. Πάντα γὰρ δσα πρόσεστι τῷ πατρὶ ἄνευ πατρότητος
καὶ δσα περ ἐφαρμόττει τῇ θείᾳ πατρότητι καὶ ἄνευ πατρότητος
ὅμα καὶ πνεύσεως καὶ δσα περ αύταις κοινῶς ἐφαρμόττει κοινὰ 15
καὶ τοῖς ἐκ πατρὸς εἶναι δ θεολογικὸς παραδίδωσι λόγος. Αὐτὰ
μὲν γὰρ, ἦτοι πατρότης καὶ πατρότης ὅμα καὶ πνεύσις καὶ δσα

1. συναϊδίως ΝΠΑΒΓ: συναϊδίως Μ 2. ξυναϊδία ΠΜΑΓ:
συναϊδία ΝΒ ἀλλ' Ε: καὶ Γ 4. γεννᾶν ΝΜΑΒΓ: γεννὰν Α

προεπινοεῖται ΝΙΙΜΑΓ: προεπινοεῖται ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γρα-
φέντος προεπινοεῖται Β 7. πατὴρ μὲν ΝΠΑΒΓ: μὲν πατὴρ Μ

8. αὐτὸ ΝΠΒΓ: δεὶ ΜΑ πατρός τε ΠΙΜΑΒΓ: πατρός τὲ Ν

9 ὄντος ΝΜΑΒΓ: ὄντος Π 10. ἀλλὰ μὴν ΠΜΑΒΓ: ἀλ-
λαμὴν Ν

εἰρημένοις ΝΜΒΓ: προειρημένοις ΠΑ προ-
θεῖναι ΝΙΙΑΒΓ: προσθεῖναι ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος προσθῆ-

ναι Μ δίκαιον ΝΜΑΒΓ: δίκεον Π θεολογικώτατον ΝΠΜΑΓ:
θεολογικότατον Β 11. δτι ΝΙΙΜΑΓ: καὶ δτι Β δ ΝΠΜΑΓ:

λείπει Β ἐκάτερον ΝΜΑΒΓ: ἐκάτερον Π θείων ΝΜΑΒΓ:
θείων Π 12. ίσον ΝΠΜΑ: ίσον Β πάντη ΝΜΑΒΓ: πάντη Π

πάντως ΠΙΜΑΒΓ: πάντ Π 14. ἐφαρμόττει ΝΜΑΒΓ: ἐφαρ-
μόζει Π καὶ ἄνευ (ἄνευ Π)- πνεύσεως ΝΠΜΑΓ: λείπουσι Β

15. περ ΝΙΙΑΜΓ: πὲρ Β 17. καὶ πατρότης ΝΙΙΜΑΓ: καὶ
νιότης ἐν τῷ κειμένῳ, ἐν δὲ τῇ φρεσ καὶ πατρότης Β

παρέπεται τῇ πατρότητι καὶ αὖ πάλιν πατρότητί τε καὶ πνεύσει,
σχέσεις εἰσὶ μόνον, οὐ τελειότητες, ὡςπερ καὶ ή υἱότης καὶ ή ἐν
τῷ Πνεύματι πνεῦσις· διὸ καὶ ἴδιότητες ταῦτα, ἐνὶ μόνῳ τῶν
προσώπων ἑκάστου προσόντος ἥκιστα κινουμένου καὶ μεταπίπτον-
τος. Τὰ δὲ παρὰ ταῦτα πάντα τὰ αὐτὰ τῷ ἀριθμῷ κοινὰ τοῖς
τρισὶν, ἵν' εἴη τοῖς αὐτοῖς Ἰσος καὶ δμοιος Θεὸς ὁ υἱὸς θεῷ τῷ
πατρὶ καὶ θεὸς τὸ Πνεῦμα θεῷ πατρὶ τε καὶ τῷ υἱῷ· καὶ διὰ
ταῦτα θεὸς εἶς τὰ τρία τῇ αὐτῇ καὶ μιᾷ οὐσίᾳ καὶ ταῖς αὐταῖς
τελειότησι, τοῦ τρόπου μόνου πως ἐναλλάττοντος, οἷς ἐν πατρὶ¹⁰
μὲν πηγαίως ταῦτα καὶ ἀνάρχως καὶ ἀναιτίως καὶ μὴ παρ' ἄλ-
λου του διδόμενα, ἐν δὲ τῷ υἱῷ καὶ πνεύματι παρ' ἄλλου τε δι-
δόμενα τοῦ πατρὸς οὐκ ἀνάρχως, οὐ πηγαίως, οὐδὲ ἀναιτίως.
Μόνη γὰρ πηγὴ τῆς ὑπερουσίου θεότητος ὁ πατήρ καὶ μόνος
αὐτὸς αἰτία καὶ αἴτιος, διτι καὶ μόνος ἀναιτίος τε καὶ ἀναρχος.
¹⁵ οὐδὲ γὰρ ἔκ τινος καὶ αὐτὸς, ἵν' εἴη καὶ αὐτὸς πως αἰτιατὸν καὶ

1. παρέπεται Μ: περ ἔπεται ΝΠΑΒΓ: τῇ πατρότητι-
πάλιν ΠΜΑΒΓ: τῇ Ν πατρότητί ΝΜΑΒΓ: πατρότητι Π
πνεύσει ΝΙΙΜΑΓ: πνεῦσις ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος πνεύ-
σεως Β 2. οὐ ΝΙΙΜΑΓ: οὔτε Β ή ΝΠΑΒΓ: λείπει Μ
ή ΝΠΑΒΓ: λείπει Μ 3. πνεῦσις ΝΠΑΒΓ: πνεῦσίς ἐκ τοῦ τὸ πρῶ-
τον γραφέντος πνεύσεως Μ 4. προσώπων ἑκάστου ΝΜΑΓ:
προσώντων ἑκάστου ἐν δὲ τῇ φᾷ Γρ. προσώπων Β: ἑκάστου
προσώπων Π προσόντος ΝΜΒΓ: πεσόντος ΠΑ κινου-
μένου ΝΜΑΒΓ: νουμένου Π 5. παρὰ ταῦτα ΝΠΑΒΓ: μετα-
ταῦτα Μ 6. Ἰσος ΝΙΙΜΑΓ: Ἰσος Β 7. τῷ ΝΙΙΜΑΓ: λείπει Β
8. διὰ ταῦτα ΝΠΒΓ: διαταῦτα ΜΑ μιᾶ Γ: μιᾶ ΝΙΙΜΑ: μία Β
9. πως ΙΙΙΜΑΓ: πῶς ΝΒ 10. ἄλλου Μ: ἄλλού ΝΠΑΒΓ
διδόμενα ΝΙΙΜΑΓ: δεόμενα· ἐν δὲ τῷ υἱῷ καὶ πνεύματι δια-
γεγραμμένα, ἐν δὲ τῇ φᾷ Γρ. διδόμενα Β 10-11. ἐν δὲ-ἄλλού-
διδόμενα ΠΑΒΓ: λείπουσι ΝΜ 11. οὐκ ΝΜΑΒΓ: λείπει Π
12. ἀναιτίως ΠΜΑΒΓ: ἀναιτίως Ν 15. ἵν' ΝΠΑΒΓ: ἵνα
ἀρχόμενον τὸ πρῶτον ἀπὸ γράμματος ο εἰτα διορθωθέντος Μ

τὰ αὐτῷ προσέβντα παρ' ἄλλου του καὶ μὴ ἀνάρχως μηδὲ πηγαίως. Αὐτὸς γάρ μόνος υἱοῦ καὶ Πνεύματος ἀρχὴ ἀναρχος καὶ ἀναίτιος, ὡς ἐλέγομεν.

Παράγων τούνυν ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν, δίδωσιν αὐτῷ τὴν θείαν οὓσιαν καὶ δσαι περ αὐτῆς τελειότητες, ὥστε καὶ τὴν γεννητικὴν 5 καὶ προβλητικὴν ἄμα δύναμιν. Τῆς γάρ αὐτῆς οὓσιας τὰ πρόσωπα καὶ τὰς αὐτὰς ἔχει δήπουθεν τελειότητας, ὡς ἐδέδεικτο. Καὶ νοῦς δὲ καὶ βούλησις τελειότητες. "Ἄλλως τε τίς οὐκ οἶδε νοῦν τε καὶ βούλησιν τὰ αὐτὰ πάντη πάντως ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι; 'Ἄλλὰ μην δθ' ὁ υἱὸς παρήγετο ἐκ πατρὸς ως πατρὸς, οὐ 10 νοεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐκ τοῦ πατρὸς ως προβολέως παράγεσθαι· προεπινοεῖται γάρ ὁ πατὴρ οὐ πατὴρ τοῦ προβολέως οὐ προβολεὺς, ως ἐλέγετο, ἄλλως τε καὶ τῆς πατρότητος ὑφεστώσης, μιᾶς ιδιότητος οὖσης, τὴν πατρικὴν ὑπόστασιν, καθάπερ καὶ τὸν υἱὸν η̄ υἱότης, καὶ τὸ Πνεῦμα, η̄ προβολὴ, οὐκ ἄν ἄμα εἴη 15 πατρότης καὶ η̄ ἐν τῷ πατρὶ προβολή. Προεπινοηθήσεται γάρ

1. αὐτῷ Γ: αὐτῷ ΝΠΙΜΑ: αὐτὰ Β παρ' ΝΜΑΒΓ: παρ Π ἄλλου Ν: ἄλλού ΠΜΑΒΓ ἀνάρχως ΝΜΑΒΓ: ανάρχως Π μηδὲ ΠΓ: μηδὲ ΝΜΑΒ 3. ἐλέγομεν ΝΜΑΒΓ: λέγομεν Β
4. παράγων ΝΠΙΜΑΓ: παράγων μετὰ ἕτερον παράγων διαγεγραμμένον Β 5. περ ΝΠΙΑΓ: παρ' Μ ὥστε καὶ τὴν γεννητικὴν συνεχῶς ἐν τῷ κειμένῳ ΝΠΙΜΑΓ: ὥστε Λ ἐν δὲ τῇ φα καὶ τὴν γεννητικὴν Β 6. προβλητικὴν ΝΠΙΜΑΓ: τὴν προβλητικὴν Β οὖσίας ΝΜΑΒΓ: οὖσίας Π 7. αὐτὰς ΝΠΙΜΑΓ: ἀρχὰς διαγεγραμμένον ἐν τῷ κειμένῳ. ἐν δὲ τῇ φα αὐτὰς Β ἔχει ἐν τῷ κειμένῳ ΝΠΙΑΓ: πρόσθετον ἐν τῇ φα Β: λείπει Μ ἐδέδεικτο ΠΜΑΒΓ: ἐδέδεκτο Ν 8. τελειότητος ΝΜΑΒΓ: ταιλειότητες Π τίς ΝΠ: τίς ΜΑΒΓ 9. πάντη ΝΜΑΒΓ: παντὶ Β
10. ἀλλὰ μὴν ΠΜΑΓ: ἀλλαμὴν Ν: ἀλλ' οὐ μὴν Β δθ' ΠΜΑΒΓ: δθ Ν οὐ ΝΠΙΜΑΓ: λείπει Α ἐκ πατρὸς ΝΜΑΒΓ: ἐκ τοῦ πατρὸς Π 11. πνεῦμα τὸ ἄγιον ΝΠΙΜΑΒ: τὸ ἄγιον πνεῦμα Γ τοῦ ΝΜΑΒΓ: λείπει Β 13. προβολεὺς ΠΜΑΒΓ: προβολεὺς Ν οὐφεστώσης ΠΓ: οὐφιστώσης ΝΜΑΒ

πατρότης τῆς ἐν πατρὶ, ταύτην δὲ εἰπεῖν τῆς ἐνεργητικῆς προβολῆς. Οὐκοῦν καὶ ὁ υἱὸς, δθ̄ ὁ πατὴρ ὡς προβολεὺς παράγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὴν αὐτὴν ἔχων παρὰ τοῦ πατρὸς διὰ γεννήσεως δύναμιν, τὴν προβλητικὴν δῆλα δὴ, ξυνεπινοηθήσεται τῷ πατρὶ 5 πρὸς τὴν τοῦ Πνεύματος πρόσοδον, μίαν οὖσαν ἐκ πατρὸς δι' υἱοῦ, μιᾶς δῆλα δὴ δυνάμει τε καὶ ἀρχῆ, τῇ ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ, ἐν μὲν ἔκεινῳ πηγαίως οὖσῃ καὶ ἀνάρχως καὶ μὴ παρ' ἄλλου, ἐν δὲ τῷ υἱῷ διδομένῃ διὰ γεννήσεως ἐκ πατρὸς, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἀνάρχου καὶ πηγῆς καὶ αἰτίας, ἐξ ἣς ἐκάτερα πρόεισιν, υἱὸς τε καὶ Πνεῦμα ἅγιον.

10 "Ωστε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰκότως ἐκ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι λέγεται δι' υἱοῦ κατὰ τὴν ξυνεπτυγμένην θεολογίαν. Οὐδὲ γάρ ἐκ μόνου πατρὸς, ἵνα μὴ νομίζοιτο ὁ υἱὸς αὐτῷ ἀνόμοιος, μὴ τὰς αὐτὰς ἔχων τελειότητας τῷ πατρὶ καὶ διὰ τοῦτο μηδ' ὁμοούσιος, ὅπερ οὐδαμῶς ἀπέοικε τῇ τοῦ Ἀρείου αἰρέσει, τὸν υἱὸν ἀλλοτριούσῃ 15 τῆς θείας φύσεως τοῦ πατρὸς· ὃν γάρ αἱ δυνάμεις διάφοροι καὶ αὐτὰ ἀν εἴεν ταῖς οὐσίαις διάφορα· οὐδ' αὖ ἐξ υἱοῦ, ἵνα μὴ πάλιν ὁ υἱὸς ἀρχὴ νομίζοιτο ἀνάρχος καντεῦθεν πάλιν ἀλλότριος τῆς πατρικῆς οὐσίας καὶ φύσεως, πρὸς δὲ καὶ ἵνα μὴ υἱωνὸς νομίζοιτο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ πατρὸς καὶ υἱὸς αὖ πάλιν τοῦ

1. ταύτην Β: ταυτὸν ΝΠΜΑΓ: δὲ ΝΜΑΒΓ: δ' Π 2. προβολεὺς ΠΜΑΒΓ: προβολὲς Ν 3 διὰ γεννήσεως ΝΑΒΓ: διὰ γενήσεως Π: διαγεννήσεως Μ 4 (καὶ 6). δῆλα δὴ Β: δηλαδὴ ΝΠΜΑΓ: ξυνεπινοηθήσεται ΠΜΑΒΓ: υνεπινοηθήσεται Ν

6. μιᾶς Γ: μιᾶς ΝΜΑΒΓ: μιᾶς Ν τε ΠΑΒΓ: τὲ ΝΜ ἀρχὴ Ε: ἀρχὴ Γ 7. οὗσον Ε: οὕσοις Γ 8. διδομένη ἔγραψα: διδομένη ΕΓ 9. ἐξ ἀρχῆς ΝΠΒΓ: ἐξαρχῆς ΜΠ 11. ξυνεπτυγμένην ΠΜΑΒΓ: υνεπτυγμένην Ν 13. διὰ τοῦτο ΝΠΒΓ: διαδία

τοῦτο Α: τοῦτο Μ μηδ' ΝΠΒΓ: μηδ' ΜΑ ὅπερ ΠΜΑΒΓ: ὅπερ Ν 14. τοῦ ΝΜΑΒΓ: λείπει Π ἀρείου ΝΜΑΒΓ: ἀρείου Π ἀλλοτριούση ΝΜΑΒΓ: ἀλλοτριούσης Π 15. φύσεως ΝΠΑΒΓ: φύσεως μετὰ διαγεγραμμένον οὐσίας Μ 16. ἀν ΝΜΑΒΓ: ἀν Π οὐδ' ΝΜΑΒΓ: οὐδ Π 17. πάλιν ΠΜΑΒΓ: πάλιν Ν

υἱοῦ τοῦ θεοῦ· ἡν γάρ ἀν καὶ ὁ υἱὸς αὐτὸν πατήρ· πρὸς δὲ καὶ
ἴνα μὴ νομίζοιτο τι τῷ υἱῷ προσεῖναι ως παρακτικὴ δύναμις τοῦ
ἀγίου Πνεύματος, μὴ τὸ αὐτὸν τῷ ἀριθμῷ καὶ τῷ θεῷ καὶ πα-
τρὶ. Ἐπειςάγεται γάρ καὶ τούτῳ πάλιν αὕθις τὸ τῆς οὐσίας ἀνό-
μοιον, & δὴ πάντα ἀνόσια καὶ ἀθέμιτα καὶ πόρρω τῆς τῶν Χρι- 5
στιανῶν ἐκκλησίας καὶ πλαστεώς.

Διὰ τοῦτο οἱ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι καὶ ἡ καθολικὴ ἔβδόμη
σύνοδος ἐκ τοῦ πατρὸς ἀπεφήναντο δι' υἱοῦ τὸ ἄγιον ἐκπορεύεσθαι
Πνεῦμα, οὐχ ως αἴτιου τοῦ υἱοῦ ὅντος, οὐδὲ ως ἀρχῆς ἀπλῶς καὶ
προβολέως τῆς τοῦ Πνεύματος ὑποστάσεως, ἀλλ' ως ξυναιτίου 10
καὶ ἀρχῆς ἐξ ἀρχῆς, οὐδὲ ως μὴ οἶου τε ὅντος τοῦ πατρὸς μόνου
μόνως τὸ Πνεῦμα παράγειν τὸ ἄγιον. Ἡ γάρ ἀν οὐδὲ τὸν υἱὸν
ἄνευ τινὸς ἔτερου προσώπου γεννῆσαι μόνος πατήρ ἦδύνατο οἵς
τῆς αὐτῆς ἐστι τελειότητος τῶν παραγομένων ἐκάτερον καὶ δυνά-
μεως. Πατήρ μὲν γάρ αὐτὸς αὐτάρκιως τὸν υἱὸν γεννᾷ καὶ τὸ 15
Πνεῦμα προβάλλει τὸ ἄγιον, αὐτοῦ τε ὅντος ἐσται καὶ ὁ υἱὸς καὶ
τὸ Πνεῦμα, αὐτοῦ τε αὖ ἀπόντος τῇ ἐπινοίᾳ οὐδὲ υἱὸς δλως ἐσται
οὐδὲ Πνεῦμα πως ἐξ υἱοῦ οὐδὲ δλως ἐν οὐδὲν τῶν προσώπων,

1. ἀν ΝΜΑΒΓ: ἀν Π δὲ ΠΜΑΒΓ: δὲν Ν 3. τὸ αὐτὸν ΞΓ:
τῷ αὐτῷ Migne ὁν ΝΜΑΒΓ: δν Π καν ΝΠΑΒ: καν Μ:
καν Γ 4. τούτῳ Γ: τούτῳ ΠΜΑΒ: τοῦτο Ν 7. διὰ τοῦτο
ΝΠΒΓ: διατοῦτο ΜΑ ἔβδόμην ΒΓ: ζη ΠΜΑ: ζ' Ν 8. ἀπε-
φήναντο (ἀπεφήναντο Γ) δι' υἱοῦ τὸ ἄγιον ΝΜΑΒΓ: δι' υἱοῦ τὸ
ἄγιον ἀπεφήναντο Π 9. οὐχ ΠΜΒΓ: οὐχ' ΝΑ 10. ξυναι-
τίου ΠΜΑΒΓ: οναιτίου Ν 11. ἐξ ΝΜΒΓ: καὶ ἐξ ΠΑ ἀρχῆς
ΠΜΒΓ: αρχῆς ΝΑ οἶου ΜΑΒΓ: οἶου ΝΠ 13. προσώ-
που ΝΜΑΒΓ: προσῶπου Π 14. ἐστι ΜΑΒΓ: ἐστὶ ΝΠ τελειό-
τητος ΝΠΑΒΓ: τελειότητος ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τελείο-
τητος Μ παραγομένων ΠΜΑΒΓ: παραρμομένων Ν ἐκά-
τερον ΝΜΑΒΓ: εκάτερον Π 16 (καὶ 17). τε ΝΠΑΒΓ: τὲ Μ
τε ΠΑΒΓ: τὲ ΝΜ 17. υἱὸς ΝΜΑΒΓ: ὁ υἱὸς Π 18. πνεῦ-
μα ΑΒ: πνεῦμα ΝΜ: τὸ πνεῦμα ΠΓ οὐδὲ δλως ΝΜΒΓ: οὐδό-
λως ΠΑ οὐδὲν ΝΜΑΒΓ: οὐδὲν Η